

بہ نام پروردگار مہربان

پیام آیات دین و زندگی

+ روایات و اشعار

دہم | یازدہم | دوازدہم

سید ہادی ہاشمی

لقمہ طلایے

مہروماہ

فهرست

۹

پیش درآمد

کتاب دهم

۱۰

۱۶	درس ۱: هدف آفرینش
۲۲	درس ۲: پر پرواز
۲۸	درس ۳: پنجره‌ای به روشنایی
۳۴	درس ۴: آینده روشن
۴۱	درس ۵: منزلگاه بعد
۴۷	درس ۶: واقعه بزرگ
۴۹	درس ۷: فرجام کار
۵۲	درس ۸: آهنگ سفر
۵۶	درس ۹: دوستی با خدا
۶۴	درس ۱۰: یاری از نماز و روزه
۶۹	درس ۱۱: فضیلت آراستگی
۷۲	درس ۱۲: زیبایی پوشیدگی

کتاب یازدهم

۱۱

۷۶	درس ۱: هدایت الهی
۸۵	درس ۲: تداوم هدایت
۹۳	درس ۳: معجزه جاویدان
۹۸	درس ۴: مسئولیت‌های پیامبر (ص)
۱۰۷	درس ۵: امامت، تداوم رسالت

- درس ۶: پیشوایان اسوه ۱۲۰
- درس ۷: وضعیّت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان پس از رسول خدا (ص) ۱۳۵
- درس ۸: احیای ارزش‌های راستین ۱۳۹
- درس ۹: عصر غیبت ۱۴۴
- درس ۱۰: مرجعیت و ولایت فقیه ۱۵۹
- درس ۱۱: عزّت نفس ۱۶۵
- درس ۱۲: پیوند مقدس ۱۷۴

۱۲ کتاب دوازدهم

- درس ۱: هستی بخش ۱۸۲
- درس ۲: یگانه بی‌همتا ۱۹۳
- درس ۳: توحید و سبک زندگی ۲۰۱
- درس ۴: فقط برای او ۲۱۰
- درس ۵: قدرت پرواز ۲۲۹
- درس ۶: سنّت‌های خداوند در زندگی ۲۴۰
- درس ۷: بازگشت ۲۵۵
- درس ۸: احکام الهی در زندگی امروز ۲۶۵
- درس ۹: پایه‌های استوار ۲۷۲
- درس ۱۰: تمدّن جدید و مسئولیت ما ۲۸۵

۲۸۹

پیوست

- آیات چند بار تکرار ۲۹۰
- مرور سریع تمامی آیات کنکور ۲۹۲

روش دریافت پیام از آیات و احادیث

برای این که خود شما دانش آموزان عزیز بتونین از دل آیات و روایات، پیام و نکته و ... بکشین بیرون و این مهارتو به دست بیارین، تصمیم گرفتیم به جای اینکه ماهی بدیم دستتون، ماهیگیری رو یادتون بدیم.

۱ مفهوم آیه

اول از همه باید برین سراغ موضوع و عنوان اصلی و کلیدی آیه که اصلاً اون آیه توی درس به چه منظوری اومده! اگر مفهوم متن درس رو توی اون قسمت خونده باشین که حله و همون میشه موضوع. اما به طور کلی تیترو عنوان اون قسمت از درس که معمولاً قبل از آیه اومده رو می گیریم به عنوان موضوع اصلی آیه. این نکته هم خیلی مهمه که شما بدونین جملات بالای آیه عمدتاً خیلی ربط دارن به آیه؛ حالا یا به عنوان تیترو موضوع آیه یا به عنوان مفهوم آیه که در تست پرسیده می شه!

۲ نشانه گذاری در آیه

بلافاصله بعد از یافتن موضوع کلیدی میریم سراغ یک یا چند کلمه کلیدی (کلیدواژه) توی آیه! یعنی کلمه‌ای که اولاً در آیات دیگه نیومده باشه و ثانیاً از نظر مفهومی منطبق بر موضوع آیه مورد نظر ما باشه!

نکته: ممکنه در آیه‌ای کلمه کلیدی رو که کاملاً منطبق بر مفهوم باشه، گیر نیاریم. در این صورت به دنبال کلمه‌ای می گردیم که معنانش کاملاً مخالف و متضاد با مفهوم آیه است؛ مثلاً «عَبَثًا بیهوده» برای هدفمندی و حکمت الهی یا «رِجْس: ناپاکی» برای آیه تطهیر!

اگر داخل آیه هیچ کلمه هم مفهوم و یا کلمه متضادی گیر نیاریم، میریم سراغ کلمه‌ای که بتونیم باهاش در مورد موضوع آیه، داستان بسازیم و توی ذهنمون ربطش بدیم به موضوع آیه!

پایہ دہم

درس ۱ هدف آفرینش

موضوع: هدفمندی و حق بودن جهان آفرینش

دخان (۳۸ و ۳۹)

و نیافریدیم آسمان‌ها و زمین
و آنچه بین آن‌هاست به بازیچه،
آن‌ها را خلق نکردیم جز به حق

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَمَا بَيْنَهُمَا لِأَعْيُنٍ
مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ

کلیدواژه: **لَا عَيْنٍ:** بازیچه / **بِالْحَقِّ:** به حق، هدفمند

پیام‌ها: ۱ در این آیه هرگونه بیهودگی (بِالْحَقِّ) و بازیچه بودن (لَا عَيْنٍ) از حقیقت جهان هستی نفی شده است.

۲ در آیات قرآن کریم، عبارت «السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ» بیان‌گر کل جهان آفرینش است.

۳ هر موجودی بر اساس برنامه‌ای حساب‌شده پا به جهان نهاده است و این به معنای هدفمندی است.

۴ حکیمانه بودن آفرینش الهی یعنی خداوند هیچ کار عَبَث و بیهوده‌ای انجام نمی‌دهد.

۵ انحصار هدفمندی برای خلقت خداوند

ارتباطات: • هم مفهوم با آیه شریفه «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا» (سال دهم

درس ۴) • اشاره به حکمت الهی به عنوان دلیلی بر ضرورت معاد (سال دهم درس ۴)

• بیان‌گر توحید در خالقیت «وَمَا خَلَقْنَا» و «مَا خَلَقْنَاهُمَا» (سال دوازدهم درس ۲)

علت و معلول: از آن‌جا که خلقت خداوند حکیمانه و هدفمند است،

پس بازیچه نیست؛ یعنی عبارت «مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ» در حقیقت علت

و زمینه‌ساز تحقق معلول خود یعنی «مَا خَلَقْنَا... لَا عَيْنٍ» است.

تکنیک: در آیات قرآن هر جا ابتدای عبارت یک عامل منفی کننده مانند «ما، لا، لَمْ، لَيْسَ، لَنْ و ...» بیاید و در وسط عبارت «إِلَّا» بیاید، معنای «حَصْر» یعنی «فقط، تنها» می‌دهد. «ما خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ»: تنها به حق آفریدیم. واژه‌های قرآنی «حَقّ، باطل، عَبَث و ...» همگی هم مفهوم‌اند و معنای «حکمت الهی» و «سلب بیهودگی» دارند.

شواهد: این آیه در نظام جدید وارد کتاب درسی شده و سابقه کنکوری ندارد.

موضوع: عبادت و بندگی خداوند، برترین هدف زندگی

ذاریات (۵۶)

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ	جنّ و انس را نیافریدیم مگر برای این که مرا عبادت کنند.
--	--

کلیدواژه: لِيَعْبُدُونِ: تا مرا عبادت کنند.

پیام‌ها: ۱ هدف نهایی و غایی خداوند از آفرینش موجودات مختار (انسان و جنّ)، عبودیت و بندگی ایشان است.

۲ انسان و جنّ در بسیاری از امور همچون هدف خلقت مشترک‌اند.

۳ عبادت، تنها نماز و روزه نیست بلکه شامل هر عملی می‌شود که هدف آن کسب رضایت خداوند باشد (حُسن فاعلی) و به شیوه صحیح دینی انجام شود. (حُسن فعلی)

ارتباطات: آیه شریفه «قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» (سال دهم درس ۱) • مبین توحید در خالقیت (وَمَا خَلَقْتُ) (سال

دوازدهم درس ۲) • مبین توحید عبادی (عملی) به منزله هدف نهایی

توحید در خالقیت (سال دوازدهم درس ۳) • هدف عبادت فقط و فقط خداوند است؛ یعنی این عبادت باید خالصانه باشد تا انسان را به عالی‌ترین ثمره

اخلاص یعنی تقرّب به خداوند برساند. (سال دوازدهم درس ۴)

🔄 **علت و معلول:** وجود «لِ» ناصبه به معنای «تا» بیان گر این است که جمله قبل از آن نقش علت و فعل پس از آن نقش معلول دارد؛ پس «وَمَا خَلَقْتُ...» علت است و «لِيَعْبُدُونِ» معلول!

⚙️ **تکنیک:** • باز هم شروع آیه با «ما» و آمدن «إِلَّا» در میان آیه یعنی مفهوم «حَصْر»؛ تنها هدف خلقت انسان، عبادت و بندگی اوست. • علامت کسره (ـِ) در پایان فعل «لِيَعْبُدُونِ» در حقیقت به جای ضمیر «ی» به معنای «من» است. یعنی «لِيَعْبُدُونِ: تا مرا پرستند.»

🔍 **شواهد:** این آیه در نظام جدید وارد کتاب درسی شده و سابقه کنکوری ندارد.

📖 **موضوع:** کامل ترین تعبیر درباره زندگی به خاطر خدا

انعام (۱۶۲) 📖 (درس ۴ سال دوازدهم)

قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

بگو نمازم، تمامی اعمالم و زندگی و مرگ من برای خداست که پروردگار جهانیان است.

🔑 **کلیدواژه:** صَلَاتِي: نمازم / نُسُكِي: اعمال / لِلَّهِ: برای خدا

🗨️ **پیام‌ها:** ۱ زندگی حقیقی و الهی چیزی است که تمامی اجزای آن از تولد تا مرگ فقط به خاطر رضایت معبود باشد و هیچ نشانه‌ای از شرک و ناخالصی در آن یافت نشود.

۲ اهمیت نماز در بین عبادات که به همین دلیل در این آیه مقدم شده و در ابتدای آیه آمده است.

۳ این آیه خطاب به پیامبر اکرم ﷺ و یک دستور به ایشان است چرا که به صورت فعل امر «قُلْ» به کار رفته است.

۴ مرگ انسان می‌تواند به نوعی عبادت باشد و صرفاً یک مرگ عادی و بدون سود نباشد؛ به همین دلیل در کنار نماز و سایر عبادات و برای خداوند دانسته شده است.

روایات

موضوع: اهمیت خودشناسی

امام علی علیه السلام

«خودشناسی، سودمندترین دانش هاست.»

- پیام‌ها:** ۱ اولین گام برای حرکت در مسیر عبودیت، خودشناسی است.
- ۲ منظور از خودشناسی، شناخت سرمایه‌ها، توانایی‌ها و استعدادهای انسان و همچنین شناخت موانع حرکت او در مسیر عبودیت است.

موضوع: نفس اماره، دشمن درونی انسان

امام علی علیه السلام

«دشمن‌ترین دشمن تو، همان نفسی است که درون توست.»

- پیام‌ها:** ۱ نفس اماره، عامل اصلی ارتکاب انسان به گناهان
- ۲ این نفس، انسان‌ها را برای رسیدن به لذت‌های زودگذر دنیایی، به گناه دعوت می‌کند و از پیروی از عقل و وجدان باز می‌دارد.
- ۳ نفس اماره، میل سرکشی است که درون انسان طغیان می‌کند و وی را به گناه فرا می‌خواند.

ارتباطات: • این نفس همان بُت درون انسان است که پیروی از آن سبب شرک عملی در بُعد فردی می‌شود. مرتبط با آیه «أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ...» (سال دوازدهم درس ۳) • عدم پیروی از نفس اماره و هوس و پیروی از عقل همان تقویت روحیه حق‌پذیری و یکی از راه‌های تقویت اخلاص است. (سال دوازدهم درس ۴)

پایہ یازدہم

درس ۱

هدایت الهی

📄 **موضوع:** حیات حقیقی نتیجه پذیرش دین الهی

انفال (۲۴)

ای کسانی که ایمان آورده‌اید
خدا و پیامبر را اجابت کنید
آن گاه که شما را فرا می‌خواند
به چیزی که زندگی و حیاتتان می‌بخشد

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ
إِذَا دَعَاكُمْ
لِمَا يُحْيِيكُمْ

🔑 **کلیدواژه:** استَجِيبُوا: اجابت کنید / يُحْيِيكُمْ: به شما زندگی می‌بخشد
🗨️ **پیام‌ها:** ۱ پذیرش دعوت خداوند و پیامبر ﷺ ، همان پذیرش دین مبین اسلام است.

۲ کشف راه درست زندگی یکی از نیازهای برتر انسان
۳ حیات واقعی، حرکت به سوی خدا و پیامبر ﷺ است و دوری از ایشان، مرگ معنوی است.

۴ خِطَاب «اسْتَجِيبُوا...» به مؤمنان (الَّذِينَ آمَنُوا) است.
🔗 **ارتباطات:** پیروی از خداوند و پیامبر، یکی از نشانه‌های محبت به خداوند است. (سال دهم درس ۹) • اطاعت از خداوند و پیامبر، همان توحید عملی است. (سال دوازدهم درس ۳)

🔄 **علت و معلول:** «اسْتَجِيبُوا...» و اجابت دعوت خدا و پیامبر ﷺ علت و زمینه‌ساز تحقق زندگی حقیقی «لِمَا يُحْيِيكُمْ» است.

🔍 **شواهد:** دین، زندگی بخش و مایه حیات انسان است. (انسانی ۸۵)

موضوع: آب، مایه حیات و پاسخ به نیاز طبیعی انسان

انبیاء (۳۰)

و قرار دادیم از آب
هر چیزی را زنده

وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ
كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ

کلیدواژه: حَيٍّ: زنده

پیام‌ها: ۱ وابستگی همه موجودات به آب

۲ زنده بودن همه چیز در جهان (حَيٍّ)

۳ عمومیت و گستره خلقت الهی

ارتباطات: • ذکر نکات علمی بی سابقه (سال یازدهم درس ۳) • توحید در

ربوبیت (سال دوازدهم درس ۲)

شواهد: این آیه در نظام جدید وارد کتاب درسی شده و سابقه کنکوری ندارد.

موضوع: آب مایه حیات و پاسخ به نیاز طبیعی انسان

فرقان (۴۹)

تا به وسیله آن زنده گردانیم
سرزمین مرده را.

لِنُحْيِيَ بِهِ
بَلَدَةً مَيِّتًا

کلیدواژه: لِنُحْيِيَ: تا زنده گردانیم

پیام‌ها: ۱ زمین هم مرگ دارد و هم زندگی مجدد.

۲ اشاره ضمنی به فصل بهار و رستاخیز زمین

ارتباطات: • امکان وقوع معاد با توجه به نظام مرگ و زندگی در طبیعت

(سال دهم درس ۴) • توحید در ربوبیت (سال دوازدهم درس ۲)

شواهد: این آیه در نظام جدید وارد کتاب درسی شده و سابقه کنکوری ندارد.

📄 **موضوع:** هدایت ویژه انسان و اتمام حجت خداوند با او

نساء (۱۶۵)

رسولانی (را فرستاد که) بشارت و انذار دهند تا برای مردم نباشد در مقابل خداوند بعد از آمدن پیامبران، بهانه و دستاویزی و خداوند شکست‌ناپذیر با حکمت است.

رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
لِيَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ
حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ
وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا

🔑 **کلیدواژه:** رُسُل: پیامبران / مُنذِر: بیم‌دهنده / حُجَّة: دلیل

🗨️ **پیام‌ها:** ۱ اتمام حجت خداوند با مردم و مسدود ماندن راه بهانه‌گیری انسان‌ها از طریق فرستادن پیامبران (لِيَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ)

۲ دو ویژگی در ظاهر متضاد پیامبران: بشارت‌دهنده (مُبَشِّرِينَ) و بیم و هشداردهنده (مُنذِرِينَ)

۳ فرستادن پیامبران از روی عزت و حکمت خداوند است. (كَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا)

۴ اتمام حجت برای مردم، فلسفه بعثت پیامبران

🔗 **ارتباطات:** • ارسال پیامبران و اختیار انسان، دو نمونه از سرمایه‌های انسان

جهت رشد و تعالی (سال دهم درس ۲) • توحید در ربوبیت (سال دوازدهم درس ۲)

• اختیار انسان و امکان تخلف او از اراده الهی (سال دوازدهم درس ۵)

🔍 **شواهد:** • بیان گر اتمام حجت بر انسان و اختیاری بودن هدایت (انسانی ۹۵)

• بیان گر مفهوم مسدود ماندن راه بهانه‌گیری انسان‌های دور افتاده از راه

هدایت (خارج ۹۲ و ۸۹) • عزت و حکمت خالق، اتمام حجت بر انسان را با

ارسال رسولان رقم می‌زند. (خارج ۸۸) • خدای متعال، پیامبران را با دو ویژگی

تبشیر و انذار به دلیل اتمام حجت بر انسان و صاحب عزت و حکمت‌بودن

خداوند مبعوث فرمود. (خارج ۸۶)

برای معلول راهنمایی سایر مردم و آموزش دستورات دین به ایشان
● راهنمایی ناآشنایان به دستورات دین و آموزش آنها علت برای تحقق معلول بهشتی شدن است.

🔍 **شواهد:** ● در صورت عمل به «لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ» یک فقیه در قیامت هم‌نشین پیامبر ﷺ خواهد بود. (ریاضی ۹۷)

📄 **موضوع:** سیمای حاکم و وظایف کارگزاران حکومت اسلامی

امام علی علیه السلام (خطاب به مالک اشتر) ★★★★★

- دل خویش را نسبت به مردم، مهربان کن و با همه، دوست و مهربان باش؛ چرا که مردم دو دسته‌اند: دسته‌ای برادر دینی تو و دسته‌ای دیگر در آفرینش همانند تو هستند.
- در به دست آوردن رضایت عموم مردم سعی و تلاش کن نه در جلب رضایت خواص؛ که با وجود رضایت عمومی، خشم خواص به تو آسیبی نمی‌رساند و با خشم عموم مردم، رضایت خواص سودی نمی‌بخشد.
- کسانی را که از دیگران عیب‌جویی می‌کنند، از خود دور کن؛ زیرا در نهایت مردم عیب‌هایی دارند و مدیر جامعه باید بیش از همه در پنهان کردن آنها بکوشد.
- عده‌ای افراد مورد اطمینان را انتخاب کن تا دربارهٔ وضع طبقات محروم تحقیق کنند و به تو گزارش دهند. سپس برای رفع مشکلات آنها عمل کن... زیرا این گروه [افراد محروم] بیش از دیگران به عدالت نیازمندند.
- اگر با دشمن پیمان بستنی از پیمان‌شکنی دشمن غافل نباش، که دشمن گاهی از این راه تو را غافل‌گیر می‌کند.

🗨️ **پیام‌ها:** ۱ توصیه‌ها و سفارشات امام علی علیه السلام به مالک اشتر تحت عنوان «عهدنامهٔ مالک اشتر»

- ۲ لزوم فراگیر بودن مهربانی رهبر و دوستی با همهٔ مردم
- ۳ ضرورت فراگیر بودن جلب رضایت مردم و عدم توجه به رضایت یا عدم رضایت خواص

۴ لزوم دور کردن عیب‌جویان از خود

۵ ضرورت انتخاب افراد مورد اعتماد برای تحقیق و بهبود درباره وضع

طبقات محروم و رفع مشکلات آنها

🔗 **ارتباطات:** • فرمایش پیامبر اکرم ﷺ: «بدی‌های یکدیگر را پیش

من بازگو نکنید؛ زیرا دوست دارم با دلی پاک و خالی از کدورت با شما

معاشرت کنم.» (سال یازدهم درس ۶)

🔄 **علت و معلول:**

شماره	وظیفه کارگزار	علت پیشنهاد آن وظیفه
۱	مهربانی با همه مردم	زیرا مردم دو دسته‌اند: دسته‌ای برادر دینی تو و دسته‌ای در آفرینش همانند تو
۲	سعی در به‌دست آوردن رضایت عموم مردم	زیرا رضایت عمومی، خشم خواص را از بین می‌برد و با خشم عموم مردم، رضایت خواص بی‌اثر می‌شود.
۳	دور کردن عیب‌جویان	زیرا مردم عیب‌هایی دارند و مدیر جامعه بیش از دیگران باید در پنهان کردن آنها بکوشد.
۴	انتخاب افراد مطمئن جهت تحقیق درباره وضع محرومان	زیرا این گروه بیش از دیگران به عدالت نیازمندند.
۵	عدم غفلت از پیمان‌شکنی دشمن	زیرا گاهی دشمن از راه پیمان‌شکنی تو را غافل‌گیر می‌کند.

🔍 **شواهد:** • محرومان بیش از دیگران به عدالت نیازمندند و ثمره رضایت

عمومی مردم از حاکمان، از بین بردن خشم خواص است. (تجربی ۹۷)

پایہ دوازدہم

هستی بخش

درس ۱

📖 **موضوع:** نیازمندی مخلوقات به خداوند در پیدایش و بقا

فاطر (۱۵ تا ۱۷)

ای مردم
شما نیازمندان به خدا هستید.
و خداوند بی نیاز ستوده است.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ
أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ
وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

🔑 **کلیدواژه:** الْفُقَرَاءُ: نیازمندان / الْغَنِيُّ: بی نیاز

🗨️ **پیام‌ها:** ۱ همهٔ مخلوقات، از جمله انسان در وجود و هستی خود نیازمند خدا هستند. (فقر و وابستگی ذاتی مخلوقات نسبت به خدا) (أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ)

۲ خداوند تنها وجودی است که در ذات خود غنی و بی نیاز است و در هستی خود به دیگری محتاج نیست. (غنی بالذات بودن خدا) (هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ)

۳ آیه، خطاب به تمامی انسان‌ها است و شامل همهٔ مخلوقات می‌شود. (أَيُّهَا النَّاسُ)

۴ این آیه هم بیان‌گر نیازمندی جهان به خداوند در پیدایش است و هم بقاء؛ اما از آن‌جا که در کتاب درسی، زیرتیتر «نیازمندی در پیدایش» جای گرفته اگر درست‌ها، در مقابل «بقاء» قرار بگیرد اولویت با «پیدایش» است.

۵ هرچه انسان، کامل‌تر شود، حقیقت موجود در این آیه را بیشتر درک می‌کند.

۶ درک این آیه، علت افزایش بندگی و عبودیت انسان است.

ارتباطات: • مرتبط با ابیات

ذات نایافته از هستی، بخش چون تواند که بود هستی بخش

(سال دوازدهم درس ۱)

• عبارت «وَاللّٰهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ» بیان‌گر اصل توحید (توحید ذاتی) (سال دوازدهم

درس ۲) • نیازمندی در پیدایش به خدا بیان‌گر توحید در خالقیت و نیازمندی

در بقا بیان‌گر توحید در ربوبیت است. (سال دوازدهم درس ۲) • «الْحَمِيْدُ» به

معنای «ستایش‌شده» است که می‌تواند مراد از ستایش‌گری انسان و توحید

عملی و عبادی باشد. (سال دوازدهم درس ۳)

🔄 **علت و معلول:** علت بودن «وَاللّٰهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ» یعنی بی‌نیازی

مطلق خداوند برای معلول و نتیجه «أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» یعنی نیازمندی

مطلق مخلوقات به او!

🔍 **شواهد:** • فهم این عبارت برای تقویت عبودیت و بندگی در پیشگاه

خداوند ضروری است. (هنر ۹۷) • بیان‌گر اعتقاد پیروان ادیان الهی که وجود

خدا وابسته به چیزی نیست. (یا ایها الناس أنتم الفقراء... الغنی الحمید) (زبان ۹۲)

• عبارت (یا ایها الناس أنتم الفقراء... الغنی الحمید) بیان‌گر توحید در خالقیت و

این که جهان از اصل‌های متعدد پدید نیامده است. (هنر ۹۲)

موضوع: نیازمندی مخلوقات به خداوند در بقا

الرحمن (۲۹)

(پیوسته) از او درخواست می‌کند
هر آن‌چه در آسمان‌ها و زمین است.
او همواره دست‌اندر کار امری است.

يَسْأَلُهُ
مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ

🔑 **کلیدواژه:** **يَسْأَلُ:** درخواست می‌کند / **فِي شَأْنٍ:** در کار

۴ هر گونه تفکر درباره ماهیت، ذات و چیستی خداوند ممنوع و در مورد هستی، صفات و وجود او ممکن و مورد تشویق است.

🔗 ارتباطات: • عقل و قدرت تفکر انسان یکی از سرمایه‌های الهی است. (سال

دهم درس ۲) • مرتبط با حدیث پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله: «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِذْمَانُ التَّفَكُّرِ

فِي اللَّهِ وَفِي قُدْرَتِهِ» (سال دوازدهم درس ۱) • افزایش معرفت به خداوند با تفکر

و یکی از راه‌های تقویت اخلاص است. (سال دوازدهم درس ۴)

🔍 شواهد: • دلیل این دستور این است که هر چیستی برای خداوند

فرض کنیم، او را در حد تصورات ذهنی خود پایین آورده و محدود

کرده‌ایم. (ریاضی ۹۵) • پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله فرمودند: درباره چیستی

خداوند فکر نکنید. (هنر ۹۴) • تفکر در هستی و چیستی خداوند به

ترتیب ممکن و ناممکن است. (تجربی ۹۲)

اشعار

موضوع: مقدمه دوم استدلال نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

عبدالرحمن جامی

ذات نیافته از هستی، بخش چون تواند که بود هستی‌بخش
خشک ابری که بود ز آب تهی ناید از وی صفت آب‌دهی

🗨 پیام‌ها: ۱ بیان‌گر نیازمندی جهان به خدا در هستی‌بخشی و پیدایش است.

۲ چیزی که وجودش از خودش نیست و هیچ بخش و بهره و قسمتی از

هستی در اختیار او نیست، امکان هستی‌بخشی به دیگران را ندارد و در نتیجه

نیاز به آفریننده‌ای دارد که پدیده نیست و سرچشمه هستی باشد.

۳ طرح یک مفهوم به وسیله استفهام!

- **ارتباطات:** مرتبط با «أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ» است. (سال دوازدهم درس ۱)
- عبارت هستی بخش بیان گر «توحید در خالقیت» است. (سال دوازدهم درس ۲)
- **علت و معلول:** هستی بخش بودن (اعطاء هستی به دیگران) معلول داشتن بخشی (قسمتی) از هستی است.

موضوع: نیازمندی جهان به خدا در بقا

مولانا

بیت ۱: ما چونائیم و نوا در ما زتوست	ما چو کوهیم و صدا در ما زتوست
بیت ۲: ما که باشیم ای تو ما را جانِ جان	تا که ما باشیم با تو در میان
بیت ۳: ما عدم هاییم و هستی های ما	تو وجود مطلق، فانی نما
بیت ۴: ما همه شیران ولی شیر عَلم	حمله مان از باد باشد دم به دم
بیت ۵: باد ما و بود ما از دادتوست	هستی ما جمله از ایجادتوست
بیت ۶: لذت هستی نمودی نیست را	عاشق خود کرده بودی نیست را
بیت ۷: ما نبودیم و تقاضا مان نبود	لطف تو ناگفته ما می شنود

- ۱ **پیامها:** همه پدیده ها در هر لحظه به «خدا» نیازمندند. (تمامی ابیات)
- ۲ نیاز انسان به خدا هیچ گاه قطع یا کم نمی شود. (تمامی ابیات)
- ۳ در بیت ۵ و ۶، عبارات «هستی ما جمله از ایجاد» و «لذت هستی نمودی» بیان گر نیاز به خدا در پیدایش است.
- ۴ ما عدم و نیست محض بودیم، پس حضور در جهان آفرینش لطف بی انتهای خداوند به ماست. (بیت ۶ و ۷)
- ۵ حقیقت هستی، ذاتِ خداوند است و وجود ما تنها یک مجاز و نمادی از اوست. (بیت ۴)

پیوست

- آیات چندبار تکرار
- مرور سریع تمامی آیات کنکور

آیات چندبار تکرار

این آیات رو خیلی خیلی مرور کنین چون احتمال طرح تست از این آیات بالای ۱۰۰ درصده!!! چرا که در بیش از یک درس اومدن!!

تنها آیه‌ای که در کتاب درسی سه بار تکرار شده است

- **إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا** (سال دهم درس ۲ - سال یازدهم درس ۱ - سال دوازدهم درس ۵)

پیام‌ها: اختیار انسان، هدایت ویژه انسان (هدایت تشریعی)، توحید در ربوبیت، قضای الهی

آیاتی که در کتاب درسی دو بار تکرار شده است

- **لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ**
الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا (سال دهم درس ۸ - سال یازدهم درس ۶)

پیام‌ها: ضرورت بهره گیری از الگوها در مسیر بندگی، پیامبر ﷺ بهترین الگو برای مردم

- **لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ**
بِالْقِسْطِ (سال یازدهم درس ۴ - سال دوازدهم درس ۹)

پیام‌ها: هدایت تشریعی و ویژه انسان، ولایت ظاهری (تشکیل حکومت) از مسئولیت‌های پیامبر ﷺ، هدف رسالت پیامبران برقراری عدالت در جامعه، توحید عملی در بعد اجتماعی، توحید در ربوبیت، همراهی کتاب و عدالت تا ابد

مرور سریع تمامی آیات کنکور

درس اول

سال
دهم

◀ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبَيْنَ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ

پیامها: ۱ هدفمندی آفرینش ۲ نفی بیهودگی و بازیچگی از خلقت جهان هستی ۳ حکمت الهی ۴ توحید در خالقیت

◀ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

پیامها: ۱ بندگی خداوند، هدف آفرینش انسان و جن ۲ اشتراک انسان و جن در هدف آفرینش ۳ توحید در خالقیت

◀ قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

پیامها: ۱ کامل ترین تعبیر درباره بندگی برای خداوند ۲ اخلاص در عمل ۳ توحید در ربوبیت

◀ مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

پیامها: ۱ یک تیر و چند نشان ۲ چون که صد آید نود هم پیش ماست ۳ کسب رضایت الهی برترین هدف ۴ اسلوب شرط

درس دوم

سال
دهم

◀ إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا

پیامها: ۱ اختیار انسان، یکی از سرمایه‌های او ۲ هدایت تشریحی (ویژه) انسان ۳ توحید در ربوبیت ۴ بیان دو امر متضاد

◀ وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا

- پیام‌ها: ۱ گرایش به نیکی‌ها و بیزاری از بدی‌ها یکی از سرمایه‌های انسان
 ۲ دو امر متضاد ۳ اسلوب سوگند ۴ توحید در خالقیت ۵ الهام به نفس

◀ وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ

- پیام‌ها: ۱ وجدان اخلاقی و نفس لوّامه یکی از سرمایه‌های انسان
 ۲ اسلوب سوگند ۳ اسم مبالغه

درس سوم

سال
دهم

◀ وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

- پیام‌ها: ۱ سرای آخرت، محل زندگی حقیقی ۲ ترجیح آخرت بر دنیا
 ۳ تعریف ملکوتی و حقیقی دنیا ۴ اعتقاد پیروان ادیان ۵ ماضی استمراری

◀ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

- پیام‌ها: ۱ شور و نشاط و نهراسیدن از مرگ یکی از پیامدهای اعتقاد به معاد
 ۲ اعتقاد پیروان ادیان ۳ ایمان به خدا و انجام عمل صالح علت دوری از ترس و غم ۴ حسن فاعلی و حسن فعلی

◀ وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ

- پیام‌ها: ۱ عدم اعتقاد به معاد و زندگی پس از مرگ ۲ انحصار زندگی به عالم دنیا ۳ روزگار عامل هلاکت انسان است نه اراده خداوند
 ۴ عدم یقین در اعتقاد کفار و صرفاً بیان امری از روی پندار و گمان